

Kapittel en

Jeg var ti år gammel første gang jeg så Hundreds Hall. Det var sommeren etter krigen og Ayres-familien hadde fremdeles det meste av pengene sine i behold, var ennå storfolk i distriktet. Anledningen var en Empire Day-fest: Jeg sto i en rekke med andre barn fra landsbyen og gjorde speiderhilsen mens Mrs. Ayres og Obersten gikk forbi oss og delte ut minnemedaljer; etterpå satt vi sammen med foreldrene våre ved langbord og drakk te på det jeg antar var den søndre plenen. Mrs. Ayres må ha vært tjuefire eller tjuéfem den gangen, ektemannen noen få år eldre. Den lille jenta deres, Susan, må ha vært omtrent seks. De må ha fremstått som en svært elegant familie, men jeg husker dem bare vagt. Mest livaktig står selve huset for meg, det fremsto som et ekte herskapshus. Jeg husker det vakre preget av elde i husets detaljer: den medtatte, røde murveggen, de bulende vindusrutene, de forvitrede sandsteinskantene. De fikk det til å se uskarpt og en tanke ustadig ut, som et stykke is, tenkte jeg, som akkurat er begynt å smelte i solen.

Å få komme en tur inn i huset var selvsagt ikke mulig. Dørene og de franske vinduene sto åpne, men tvers over dem var det strukket et bånd. Toalettene som var stilt til disposisjon for oss, tilhørte hestepasserne og gartnerne og lå borte i stallbygningen. Mor hadde imidlertid ennå venner blant tjenestefolket, og da teselskapet var over og folk ble vist omkring på området, skyssset hun meg diskré inn i huset via en sidedør, og vi tilbrakte litt tid sammen med kokken og jentene som arbeidet på kjøkkenet. Besøket gjorde meg svært imponert. Kjøkkenet var av den typen som lå nede i kjelleren, og for å komme dit måtte man gå gjennom en kjølig kor-

ridor med hvelvet tak som fikk den til å minne om fangehullet i en borg. Et usedvanlig stort antall mennesker så ut til å bevege seg ut og inn med kurver og brett. Jentene hadde så store berg av servise å vaske opp at mor brettet opp ermene for å hjelpe dem, og til min enorme glede fikk jeg, som belønning for alt arbeidet hun la ned, lov til å velge fritt blant geleen og puddingen som var blitt til overs på festen. Jeg ble plassert ved et plankebord og fikk en skje fra familiens egen skuff i hånden – en tung sak i matt sølv som nesten var større enn munnen min.

Men så fulgte dagens høydepunkt. Et godt stykke oppe på veggene i det hvelvede korridortaket hang en koblingsboks med tråder og bjeller, og når en av disse bjellene begynte å ringe som et signal til stuepikene om at de måtte komme ovenpå, tok en av dem meg med seg, slik at jeg kunne se hva som var bak det grønne filtforhenget som skilte fremre del av huset fra den bakre. Jeg kunne få stå og vente på henne der, sa hun, hvis jeg oppførte meg fint og var helt stille. Jeg måtte bare være nøye med å holde meg bak forhenget, for hvis Obersten eller fruene fikk se meg, ville det bli bråk.

Jeg var vanligvis et lydig barn. Men forhenget hadde åpning ut mot et hjørne, der to korridorer med marmorgulv møttes, hver av dem fulle av vidunderlige ting; og så fort hun var forsvunnet lydløst i den ene retningen, tok jeg noen dristige skritt i den andre. Spenningen ved det hele var forbløffende. En ting var den nokså enkle spenningen knyttet til selve overtredelsen, noe annet var spenningen ved selve huset, som liksom strømmet mot meg fra alle dets overflater – glansen fra gulvene, trestolene og skapenes ærverdige egenart, fasettslipingen rundt et speil, arabeskene på en billedramme. Jeg ble trukket mot en av de hvite veggene, som ikke var så støvete som de andre, og dessuten utstyrt med en dekorativ gipsbord med kunstige eikenøtter og blader. Jeg hadde aldri sett noe liknende andre steder enn i kirken, og etter å ha betraktet den en stund gjorde jeg noe som jeg, selv den dag i dag, synes er en fryktelig ting å gjøre: Jeg lirket fingrene rundt en av eikenøttene og forsøkte å brette den løs fra bordet. Da jeg ikke

klarte å få den løs, tok jeg frem lommekniven min og begynte å grave frem nøtten. Jeg gjorde det ikke ut ifra et ønske om å begå hærverk. Jeg var ikke en ondskapsfull eller en destruktiv gutt. Grunnen var ene og alene at jeg beundret huset i den grad at jeg ville eie en del av det – eller snarere som om denne beundringen, som jeg regner med at et mer ordinært barn aldri ville ha følt, i seg selv ga meg rett til det. Jeg antar at jeg må ha vært som en mann som vil ha en lokk av håret til en jente som han plutselig var blitt blindt forelsket i.

Jeg er redd eikenøtten til slutt ga etter, men ikke bare den, slik jeg hadde forventet. Den dro med seg litt fiber fra veggen bak, noe som avstedkom at hvitt pulver og sand drysset ned på gulvet. Jeg husker jeg ble litt skuffet. Jeg hadde muligens innbilt meg at nøtten var av marmor.

Men det kom ingen, jeg ble ikke tatt på fersken. Det hele var overstått på et øyeblikk, som det heter. Jeg puttet eikenøtten i lommen og snek meg inn bak forhenget igjen. Kort tid etter kom stuepiken tilbake og tok meg med nedenunder. Mor og jeg sa farvel til kjøkkenpersonalet, og sluttet oss til far ute i hagen. Nå som jeg kjente den harde gipsklumpen i lommen, følte jeg en slags syk opphisselse. Jeg var begynt å bekymre meg for at oberst Ayres, som var en skremmende mann, ville oppdage skaden og avblåse hele festen. Men ettermiddagen forløp uten at noe spesielt skjedde, helt til skumringen senket seg blålig omkring oss. Mine foreldre og jeg tok følge med de andre folkene fra Lidcote på den lange spaserturen hjem, mens flaggermusene kretset flagrende omkring midt iblant oss der vi gikk langsmed veien, som om de ble slynget ut på usynlige strenger.

Mor fant selvsagt eikenøtten til slutt. Jeg hadde hyppig tatt den opp av lommen, og den hadde etterlatt seg et krittaktig spor på det grå flanellsstoffet i kortbuksene mine. Da det gikk opp for henne hva det var, denne merkelige lille tingen i hånden hennes, begynte hun nesten å gråte. Hun verken fiket til meg eller fortalte det til far; hun likte ikke krangling. I stedet så hun på meg med de tårevåte øynene sine som om hun var forbauset og skamfull.

«Du burde vite bedre, en flink gutt som deg,» regner jeg med at hun sa.

Folk sa til stadighet slike ting til meg, da jeg var liten. Foreldrene mine, onklene mine, lærerne – alle voksne som interesserte seg for min karriere. Ordene pleide å fremkalle hemmelige raserianfall, for på den ene siden ville jeg svært gjerne leve opp til mitt eget rykte som flink, men på den annen side virket det svært urettferdig at denne flinkheten, som jeg aldri hadde bedt om, kunne forvandles til noe som begrenset meg.

Eikenøtten ble kastet i peisen. Jeg fant den svarte klumpen som var igjen av den på den ildfaste steinen neste dag. Dette må uansett ha vært det siste store året for Hundreds Hall. Empire Day-festen året etter ble arrangert av en annen familie, i et av de store husene i nærheten; Hundreds var allerede begynt å forfalle. Kort tid etterpå døde Ayres-ekteparets datter, og Mrs. Ayres og Obersten begynte å leve et mindre offentlig liv. Jeg har et svakt minne om da de to andre barna deres, Caroline og Roderick, ble født – men på den tiden befant jeg meg ved Leamington College og var travelt opptatt med å utkjempe mine egne, dystre kamper. Mor døde da jeg var femten. Hun hadde spontanabortert gang på gang, viste det seg, opp igjennom hele min barndom, og den siste tok livet av henne. Far levde akkurat lenge nok til å få se meg bli uteksaminert fra medisinstudiet og vende tilbake til Lidcote som en mann med utdanning. Oberst Ayres døde få år senere – av aneurisme, tror jeg.

Etter at han døde trakk Hundreds Hall seg enda lenger bort fra verden. Porten inn til parken var nesten alltid lukket. Den solide brune muren som omkranset eiendommen var ikke spesielt høy, men likevel høy nok til å virke avskrekkende. Og til tross for at huset var så praktfullt, fantes det ikke noe sted langsmed noen av veiene i den delen av Warwickshire hvor man kunne stille seg opp og få et glimt av det. Det hendte at jeg tenkte på det av og til, når jeg passerte muren på vei til pasienter – jeg så det alltid for meg slik det hadde fremstått for meg den dagen i 1919, med sine

pene mursteinsfasader og kjølige marmorkorridorer, som hver og en var fulle av vidunderlige ting.

Så da jeg fikk se huset igjen – nesten tretti år etter det første besøket, og like etter slutten på nok en krig – ble jeg sjokkert over hvilke forandringer det hadde undergått. Det var et rent tilfelle som brakte meg ut dit, for Ayres-familien var egentlig min partner David Grahams pasienter; men han var opptatt med et akutttilfelle den dagen, slik at da familien sendte bud etter lege, ble jeg bedt om å ta meg av det. Ikke før var jeg kommet inn i parken før jeg kjente at hjertet sank i brystet. Jeg husket adkomstveien bort til huset som lang og omkranset av velholdt rhododendron og laurbærtrær, men parken var nå så overgrodd og ustelt at den lille bilen min måtte kjempe seg nedover grusveien. Da jeg til sist kom meg ut av buskaset og befant meg i en skråning med klumpete grus og med herskaphuset rett fremfor meg, tråkket jeg inn bremsen og måpte av forferdelse. Huset var selvsagt mindre enn jeg husket det – ikke akkurat det store herskaphuset jeg hadde erindret – men dette var jeg forberedt på. Det som forferdet meg var de åpenbare tegnene på forfall. Deler av de vakre, forvitrede murkantene så ut til å ha falt av fullstendig, slik at det ubestemmelige georgianske omrisset av huset nå var enda mer vagt enn tidligere. Eføyen hadde spredd seg, for så å dø i store flekker her og der, og hang nå som flokete hårtjafser på et menneskehode. Trinnene som førte opp til den brede hoveddøren var sprukket, og ugresset vokste frodig opp gjennom sprekkene.

Jeg parkerte bilen, steg ut, og var nesten redd for å slå døren for hardt igjen. Til tross for at det var et så stort og solid byggverk, fikk jeg en fornemmelse av at stedet var temmelig forfallent. Ingen hadde visst hørt meg komme, så etter litt nøling gikk jeg over grusen – det knaste under føttene mine – og fortsatte forsiktig opp steintrappen. Det var en varm, vindstille sommerdag – så vindstille at da jeg trakk i den matte, gamle klokkestrengen av messing og elfenben, kunne jeg høre det ringe, klart og tydelig, men fjernt, som om lyden kom fra et sted langt inne i husets

mage. Ringingen ble umiddelbart etterfulgt av en svak, brysk bjef-
fing.

Bjefingen avtok nesten straks, og i enda et langt minutt var det stille. Så, fra et sted like til høyre for der jeg sto, hørte jeg skrapingen av ujevne skritt, og et øyeblikk senere dukket sønnen i familien, Roderick, opp rundt hjørnet av huset. Han myste litt mistenksomt mot meg før han la merke til vesken min. I munnen hadde han en sigarett som var i ferd med å gå i oppløsning. Han fjernet den fra leppene og ropte: «Du er doktoren, ikke sant? Vi hadde ventet at det var dr. Graham som kom.»

Stemmen hans var vennlig nok, men den hadde et snev av likegyldighet ved seg, som om jeg allerede var begynt å kjede ham. Jeg forlot trappen og gikk bort til ham mens jeg introduserte meg som Grahams partner, og fortalte om akutttilfellet som Graham hadde måttet ta seg av. Vennlig svarte han: «Vel, det er flott av deg å komme ut hit. På en søndag og allting, og slik en utilbørlig varm søndag også. Kom bort hit, er du snill. Det er raskere enn å gå tvers gjennom huset. Jeg er Roderick Ayres, forresten.»

Vi hadde faktisk truffet hverandre tidligere, ved mer enn én anledning. Men det hadde han åpenbart glemt, og idet vi begynte å gå, rakte han meg hånden til et likegyldig håndtrykk. Fingrene hans følte underlige i mine, dels var de harde som krokodille-skin, dels underlig glatte. Jeg visste at hendene hans, sammen med en stor del av ansiktet, var blitt forbrent i en ulykke under krigen. Bortsett fra arrene var han en pen mann: høyere enn meg, men i en alder av tjuetvå fremdeles gutteaktig og slank. Han var gutteaktig kledd også, i en skjorte som var oppknappet i halsen, sommerbukser og fargede seildukssko. Han gikk uten hastverk og dro merkbart på det ene beinet.

Mens vi gikk sa han: «Jeg antar at du vet hvorfor vi tilkalte deg?»

«Jeg ble fortalt at det gjaldt en av stuepikene deres,» sa jeg.

«En av stuepikene våre! Den var god. Vi har bare den ene: jenta vår, Betty. Det ser ut til at hun har problemer med magen.» Han så tvilrådig ut. «Jeg vet ikke. Min mor og søster og jeg pleier

som regel å klare oss uten leger. Vi svimer rundt med forkjølelser og hodepine. Men jeg har inntrykk av at det å forsømme sine tjenestefolk er en stor forbrytelse nå til dags; det tilkommer dem tydeligvis å få bedre behandling enn oss. Så vi tenkte at vi fikk sende bud etter noen. Pass på hvor du setter foten akkurat her. Se deg for.»

Han hadde ført meg bortover en gruslagt terrasse som gikk langsmed hele nordsiden av huset, og pekte nå på et sted der terrassen hadde sunket ut og forårsaket lumske fordypninger og sprekker. Jeg gikk forsiktig utenom dem, oppglødd over å ha fått sjansen til å se denne siden av huset – men forbløffet, nok en gang, over hvor grundig stedet hadde fått forfalle. Hagen var et kaos av nesler og vindelplanter. Her var en svak, men tydelig lukt av tette avløpsrør. Vinduene vi passerte var strimet og støvete; alle var lukket, og de fleste hadde lemmer for, bortsett fra et par glassdører som sto åpne på toppen av en rekke trappetrinn innfiltret i vindel. De førte inn i et stort, rotete rom med en skrivebord hvor det lå en mengde papirer hulter til bulter, samt kanten på et brokadeforheng ... Det var alt jeg så i farten. Vi var nådd frem til en smal gang, og Roderick trådte til side for å la meg passere.

«Bare fortsett videre, du,» sa han og gestikulerte med en av de arrete hendene sine. «Min søster er nedenunder. Hun tar deg med til Betty og gir deg de opplysningene du trenger.»

Det var først senere, da jeg kom til å huske på det skadde beinet hans, at det gikk opp for meg at han nok ikke ville stolpre seg nedover trappen mens jeg så på. Slik det nå var, fant jeg væremåten hans nokså uformell og gikk forbi ham uten å si noe. Straks hørte jeg knirkingen av gummisålene hans idet han forsvant.

Men jeg gikk stille, jeg også. Jeg hadde innsett at denne smale gangen var den samme som min mor mer eller mindre hadde smuglet meg inn gjennom for mange år siden. Jeg kunne huske den nakne steintrappen den ledet frem til, og ved å følge trinnene nedover befant jeg meg med ett i den dunkle korridoren med hvelvet tak som hadde gjort et slikt inntrykk på meg den gang. Men her ventet en ny skuffelse. Jeg hadde forestilt meg denne korri-

doren som noe i nærheten av en krypt eller et fangehull, men faktisk var veggene malt i de samme fargene – krem og grønt – som man finner på politi- og brannstasjoner. På sandsteinsgulvet lå en smal kokosmatte, og en mopp sto og surnet i en bøtte. Ingen dukket opp for å ta imot meg, men til høyre for meg, gjennom en halvåpen dør, fikk jeg et glimt av kjøkkenet, så jeg gikk forsiktig bort og kikket inn. Her ventet nok en stor skuffelse: Jeg så inn i et stort, upersonlig rom med viktorianske kjøkkenbenker hvis overflater liknet dem man finner på et likhus, alt sammen kraftig skrubbet og skurt. Bare det gamle plankebordet – etter alt å dømme det samme bordet hvor jeg hadde spist gelé og formpuding – gjenkalte opprørtheten fra det første besøket. Dette var dessuten den eneste gjenstanden i rommet som fremdeles lot til å være i bruk, for oppå bordet lå det en liten stabel uvaskede grønnsaker sammen med en bolle med vann og en kniv – vannet var misfarget og kniven våt, som om noen nylig hadde begynt på oppgaven og blitt kalt bort fra den.

Jeg tok et skritt bakover, og skoen min må ha knirket eller subbet mot kokosmatten. Nok en gang hørte jeg en hund bjeffe barskt og opprørt – denne gangen faretruende nær – og like etter bykset en tilårskommen svart labrador frem fra et eller annet sted inne i korridoren og kom farende mot meg. Jeg sto rolig med vesken hevet mens den bjeffet og hoppet rundt meg, og straks etter dukket det opp en ung kvinne like bak den og sa med mild stemme: «Greit, ditt dumme beist, det holder! Gyp! Nok! – Jeg beklager virkelig.» Hun kom nærmere, og jeg gjenkjente Rodericks søster, Caroline. «Jeg kan ikke fordra hunder som hopper opp på folk, og det vet han. *Gyp!*» Hun strakte seg fremover for å gi ham en kilevink på bakbeina, og da roet han seg.

«Din lille dumming,» sa hun og trakk i ørene hans med et uttrykk av overbærenhet. «Det er egentlig ganske rørende. Han tror at enhver fremmed er kommet for å skjære over halsen på oss og stjele med seg familiens sølvtøy. Vi har ikke hjerte til å fortelle ham at alt sølvtøyet er pantsatt. Jeg trodde det var dr. Graham

som skulle komme. Du er dr. Faraday. Vi har aldri hilst skikkelig, har vi vel?»

Hun smilte, og rakte meg hånden. Håndtrykket hennes var fastere enn det brorens hadde vært, og mer oppriktig.

Så langt hadde jeg bare sett henne på avstand, på diverse lokale tilstelninger, eller på gaten i Warwick og Leamington. Hun var eldre enn Roderick, tjueseks eller tjuesju, og jeg hørte henne jevnlig bli omtalt i distriktet som «ganske frisk», en «typisk peppermø», en «veldig grei jente» – hun hadde med andre ord et bemerkelsesverdige ordinært utseende, var svært høy til å være kvinne, med tykke bein og ankler. Håret hennes var et blekt engelsk brunt og kunne nok, med skikkelig behandling, ha vært pent, men jeg hadde aldri sett det velstelt, og akkurat nå hang det tørt ned til skuldrene, som om hun hadde vasket det med kjøkkensåpe og deretter glemt å kjemme det. Jeg har dessuten aldri kjent en kvinne med dårligere klessmak. Hun hadde på seg gutteaktige flate sandaler og en lys sommerkjole som satt dårlig på henne; den virket overhodet ikke flatterende på de brede hoftene og de store brystene hennes. Øynene var nøttebrune og høysittende, ansiktet var langt med en kantet kjeve, profilen flat. Bare munnen hennes var bra, tenkte jeg: overraskende stor, velformet og levende.

Jeg forklarte igjen at Graham var opptatt med et akutttilfelle og at oppdraget derfor var blitt overlatt til meg. Hun sa, som broren: «Å, det er veldig snilt av deg å komme helt ut hit. Betty har ikke vært hos oss så lenge, bare en knapp måned. Familien hennes bor på andre siden av Southam, akkurat langt nok unna til at vi ikke vil bry dem. Moren hennes er uansett en svært ubehagelig person ... Betty begynte å klage over vondt i magen i går kveld, og da hun ikke var blitt bedre nå i morges, så tenkte jeg at, vel, så får vi forsikre oss om at det ikke er noe alvorlig. Kan du undersøke henne nå med en gang? Hun er rett her borte.»

Hun snudde seg, og begynte å bevege seg bort på de muskuløse beina sine. Hunden og jeg fulgte etter. Rommet hun tok meg med inn i lå like ved enden av korridoren, og hadde muligens, tenkte jeg, en gang i tiden vært husholderskens dagligstue. Det